بِسۡمِ ٱللَّهِ ٱلرَّحۡمَٰنِ ٱلرَّحِيمِ

ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓު
ދިވެހިރާއްޖެ

ޤަޟިއްޔާ ނިމުނު ގޮތުގެ ޚުލާޞާ

- ޤަޟިއްޔާ ނަންބަރު: 2017/HC-A/193
- އިސްތިއުނާފުކުރި ފަރާތް: ދިވެހި ދައުލަތް (ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީސް)

- އިސްތިއުނާފު ބަރައްދުވި ފަރާތް:

  * ނަން: މުޙައްމަދު ޝުޢައިބު
  * އައިޑީ ކާޑު ނަންބަރު: A022927
  * ދާއިމީ އެޑްރެސް: މުރަކަމާގެ/ ދ. ކުޑަހުވަދޫ
  * މިހާރުގެ އެޑްރެސް: މުރަކަމާގެ/ ދ. ކުޑަހުވަދޫ

- ރަޖިސްޓްރީކުރެވުނު ތާރީޚް: 05 އޭޕްރީލް 2017
  * ނިމުނު ތާރީޚް: 15 ޖޫން 2017

- އިސްތިއުނާފުކުރެވުނު ކޯޓު އަމުރު ނަންބަރު: M8C-CA/30/2017
- އަމުރު ނެރުނު ކޯޓު: ނިލަންދޫއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓު
- މައްސަލައިގެ ބާވަތް: ބަންދު އަމުރު
- އަމުރު ނެރުނު ތާރީޚް: 23 މާރޗް 2017

- މައްސަލަ ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ މަޖިލިސް:

  ފަނޑިޔާރު އަބްދުﷲ ހަމީދު، ފަނޑިޔާރު އަބްދުއްރަޙްމާން އިބްރާހީމް، ފަނޑިޔާރު ޢަލީ ސަމީރު

- **ދައުވާގެ ޚުލާޞާ:**

މިއީ ނިލަންދޫއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރުނީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުޞޫލަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބުނެ އެ ކޯޓު އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް އެދި، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓަށް ހުށަހަޅުއްވުމުން ބެލިފައިވާ ޤަޟިއްޔާއެކެވެ.

މި ޤަޟިއްޔާގައި އިސްތިއުނާފު ޢަރްޒުވާ ފަރާތަކީ ދ. ކުޑަހުވަދޫ/ މުރަގަމާގެ، މުޙައްމަދު ޖުބައިރުއެވެ.

- **ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތައް:**

01- ނިލަންދޫއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރަށް ބަލާއިރު، އެ އަމުރަކީ ދ. ކުޑަހުވަދޫ/ މުރަގަމާގެ، މުޙައްމަދު ޖުބައިރުގެ މައްޗަށް ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ އޯރިޔާން ކާޅް ގެންދުޖެން/ ކުޑަކުދިންނަން އާރިހާން ވިޔާ ދެއްކުމުގެ މައްސަލައިގައި މުޙައްމަދު ޖުބައިރު ބަންދުގައި ނުބެހެއްޓުމަށްވެސް ޝަރީޢަތް ފުރިހަމަ ކުރުވާން ކަމަށް ފެންނާތީ، 23 މާރިޗް 2017 ގެ 11:25 ގައި ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކުރައްވާ ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

02- ނިލަންދޫއަތޮޅު ދެކުނުބުރީ ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރު އެ ކޯޓުން ނެރުއްވާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ ހަމައަކާ ޚިލާފަށް ކަމަށްބުނެ އެ އަމުރު އިސްތިއުނާފުކުރުމަށް، ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުން، 02 (ދޭއް) ނުކުތާއެއް ފާހަގަކޮށް، އެ ނުކުތާތަކާމެދު ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ވާހަކަދައްކަވާފައިވެއެވެ.

- ފުރަތަމަ ނުކުތާއަކީ، ދ. ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި، "ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމާއި ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޤަވާޢިދު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ރިޢާޔަތް ނުކުރައްވާ ނިންމަވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.
- ދެވަނަ ނުކުތާއަކީ، ދ. ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރަކީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 143 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި ޚިލާފަށް ނިންމަވާފައިވާ އަމުރެއްކަމަށް ބުނެ ހުށަހެޅި ނުކުތާއެވެ.

03- މި މައްސަލައާ ގުޅިގެން ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ޝަރީޢަތުގެ މަޖިލީހުގައި ދެ ފަރާތުން ދެއްކެވިފައިވާ ވާހަކަތަކާއި މި މައްސަލައާ ގުޅޭ ގޮތުން ޝަރީޢަތަށް ހުށަހަޅާފައިވާ ލިޔެކިޔުންތަކަށް ބެލުމަށްފަހު، އަންނަނިވި ކަންތައްތައް ފާހަގަކުރެވެއެވެ.

(ހ) ކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހެއްގެ ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގައި ފަނޑިޔާރު ބަލަންޖެހޭނީ ދިވެހިރާއްޖޭގެ ޖުމްހޫރިއްޔާގެ ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި "ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމާއި ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޤަވާޢިދު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ 5 ސަބަބުންކުރެ ސަބަބެއް އޮތްކަމާއި، އެއިން ސަބަބެއް އޮތްކަން ނުވަތަ ނެތްކަމާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ބާރު ލިބިދީފައިވަނީ ފަނޑިޔާރަކަށްކަން ޤާނޫނުއަސާސީގެ 48 ވަނަ މާއްދާގެ (ށ) އާއި 49 ވަނަ މާއްދާއަށް ބެލުމުން އެނގެން އޮންނަކަމާއި؛

ޤާނޫނުއަސާސީގެ 49 ވަނަ މާއްދާއާއި "ކުށުގެ ތުހުމަތުގައި ބަންދުކުރެވޭ މީހުން ފަނޑިޔާރެއްގެ ކުރިމައްޗަށް ހާޒިރުކުރުމާއި ބަންދާމެދު ގޮތެއް ނިންމުމުގެ ޤަވާޢިދު" ގެ 7 ވަނަ މާއްދާގެ (ހ) އަށް ބެލުމުން، އެމީހަކާމެދު ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައެއްގެ ހުރި ހެކިތަކަށް ނުވަތަ ހެކިބަސްދޭނެ ހުރި މީހަކަށް ނުފޫޒު ފޯރުވުމަށް މަސައްކަތް ކުރާނެކަމަށް، ނުވަތަ ކޯޓަށް ހާޒިރު ނުވެދާނެކަމަށް، ނުވަތަ ފިލާފާނެކަމަށް، ނުވަތަ

ބަންދުން ދޫކޮށްލައިފިނަމަ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާލެއް ކުރިމަތިވެދާނެކަމަށް ފަނޑިޔާރަށް ފެނިއްޖެނަމަ، އެފިޔަވި ބަންދުގައި ބަހައްޓުމުގެ އަމުރެއް ނެރުމުގެ ބާރު ފަނޑިޔާރަށް ލިބިގެންވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

(ނ) އިސްތިއުނާފުކުރެވިފައިވާ މައްސަލައިގައި ކަންހިނގާދިޔަ ގޮތަށް ބަލާއިރު، މުޙައްމަދު ޖުބައިރު ބަންދުކުރެވިފައިވަނީ 2017 މާރިޗު 14 ވަނަ ދުވަހުގެ ހެނދުނުގެ ވަގުތެއްގައި ދ. ކުޑަހުވަދޫ/ ސޯލިޑް ގޭ ކައިރީ ހުރި ޖޯލިފަށްޓެއްގައި ތިބި ކުޑަކުދިންތަކަކަށް މަސްތުވާތަކެތި ވިއްކާފައިވާކަމަށް ތުހުމަތުކުރެވިގެން މައްސަލަގައިކަމާއި؛

އިސްތިއުނާފު މިކުރެވޭ ނިޔާމަށްދާއިރުގެ ދުވަހުން ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރުން މުޙައްމަދު ޖުބައިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރުކޮށްފައިވާއިރު، ބަންދުން ދޫކުރި ސަބަބަކަށް އެ އަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، މުޙައްމަދު ޖުބައިރު ބަންދުގައި ނުބަހައްޓައިފިނަމަވެސް ތަޙުޤީޤު ފުރިހަމަކުރުމަށް ހުރަސްއެޅިދާނެކަމަށް ނުފެންނާތީކަމަށް އެއަމުރުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަމާއި؛

އިސްތިއުނާފު ކުރެވޭ އަމުރުގައި ޙަވާލާދީފައިވާ މޯލްޑިވްސް ޕޮލިސް ސަރވިސްގެ ނަންބަރު MF/157745 "ބަންދުގެ މުއްދަތު އިތުރުކުރުމަށް ހުށަހަޅާ ފޯމު" ގައި މުޙައްމަދު ޖުބައިރު އިތުރަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަންޖެހޭ ސަބަބުކަމަށް ބަޔާންކޮށްފައިވަނީ، މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތާއި ރައްކާތެރިކަމަށްޓަކައި، ހެކިންނަށް ނުފޫޒު ފޯރުވާފާނެކަމަށާއި އަދި މި މައްސަލައިގައި ސުވާލުކުރަން ބާކީ ބަޔާން ނަގަންޖެހޭ ފަރާތްތަކެއް ވާކަމަށް އެ ފޯމުގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާކަން އެނގެން އޮވެއެވެ.

(ރ) މިމައްސަލައަކީ، ކުޑަކުދިންނަށް ޑްރަގް ވިއްކުމުގެ ތުހުމަތުކުރެވޭ މައްސަލައެއްކަމަށްވާއިރު މި މައްސަލައަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ޚާއްޞަ އުސޫލުތަކަކާބެހޭ ޤާނޫނު) ގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާ ކުށްތަކާއި ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ

މީހުން ތަރުތީބު މަޢުލޫމާތާއި ޝަރީޢަތުގެ މަޢުލޫމާތުގައި ބަންދުގައި ބެހެއްޓުން ހިފެހެއްޓުމަށް ޖުޑީޝިއަރީއަށް ޖެހޭނެކަމުގެ އޮފީހުގެ ފާހަގަކޮށް ބަލަހައްޓާފައިވާކަމާއި؛

ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 (ކުޑަކުދިންނަށް ޖިންސީ ގޯނާކުރާ މީހުންނާމެދު ހިންގާ ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކާއި އަދަބުތަކުގެ ޤާނޫނު) ގެ ދަށުން ކުށުގެ ތުހުމަތު ކުރެވޭ މީހާއާމެދު، އެ ޤާނޫނުން ލިބިދޭ ޚާއްޞަ އުޞޫލުތަކާ އެއްގޮތަށް އަދަބުކުރުމަށް ފުރުޞަތުނުދޭނަމަ ބަލާލުމުގައި، އަދި އޭގެތެރެއިން ތަހުގީގުކުރެވޭ މީހާ ތަރުތީބުގެ މަޢުލޫމާތާއި ޝަރީޢަތުގެ ނިމުނުގޮތް ބަލަހައްޓަން ބަންދުގައި ބަހައްޓަމުންދާ ބަލަހައްޓާ އަދަބުދިނުމަށްޓަކައި ގޮތް އެޤާނޫނުގެ 30 އަދި 31 ވަނަ މާއްދާގައި ބަޔާންކޮށްފައިވާއިރު، އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންވެފައިވާ ކުށެއްގެ ތުހުމަތުގައި މީހަކު، ހައި ޤާޟީއަކަށް މަސައްކަތް ކުރަމުން ނިޔަލަށް، ނުވަތަ ހުކުމްކުރެވޭ ނިޔާއާ ޤަރާރެއްގައި މަސައްކަތް ކުރަމުން ނުވަތަ އެމީހާގެ ސަލާމަތް މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތަށް ނުރައްކާވާފަދަ ކަމަށް ޤާނޫނީ ބާރުވެރިޔާ، އެ ޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ އެ އިޖުރާއާތަށް ނިސްބަތްވާ މީހުން ދުވަސް ވުމަށް ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ބަލަހައްޓަން ޝަރީޢަތުގެ އިތުރުން ވަކި މުއްދަތަކަށް ބަންދުގައި ބަހައްޓަން ޖެހޭކަމާއި، ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 އިން ބަޔާންކުރެވުނު މާއްދާތަކުގައިވާ އިޖުރާއާތުތަކަށް ނިސްބަތްވުމަށްވުރެ މުޖުތަމަޢުގެ ސަލާމަތި ރައްކާތެރިކަން ދެމެހެއްޓުމަށްތަކާއި ކަންމަތީން ބަންދުގެ ތަރުތީބު ތަނުގައި، އަދި އެ ޤާނޫނުގެ މަޤްޞަދުވެސް ފުރިހަމަކޮށްދީގައި ޚާއްޞަ ބަލަހައްޓަންޖެހޭ ތަރުތީބުގައިވާކަމަށް، އެ އިޖުރާއާތަށް ނިސްބަތްވުމަށް ހުކުމްވެސް ޖެހިފައި ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން ވެސް އަދި ޝަރީޢަތުގެ ފަރާތުން މަސައްކަތުކުރަންޖެހޭކަމާއި؛

ނަމަވެސް ޤާނޫނު ނަންބަރު 12/2009 އިން ލިބިދޭ ހާއްސަ އުސޫލާ އެއްގޮތަށް އަދަބުކުރުމަށް، އެޤާނޫނުގައި ބަޔާންކުރެވިފައިވާ، އިޖުރާއާތުތައް ފުރިހަމަ ކުރިއަށްގެންދާ ނުވަތަ ބަލަހައްޓަމުން އަދަބުކުރުމަށް ހުކުމްކުރަވާކަން އެނގެންޖެހޭކަމާއި، އަދި އެއާ ހަމައަށް މިފަދަ ސަލާމަތަށްޓަކައި ހުކުމްތަކުގެ ތަރުތީބުވެސް މުޖުތަމަޢުގެ ޖަވާބު ބަންދުގައި ބަހައްޓާފައި ތަރުތީބު ފުރިހަމަ ސަރުކާރުގެ ފަރާތުން އަދަބުދޭންޖެހޭ ޖިނާއީ ހުކުމްތަކެއްގެ ތަރުތީބުގައިވާ

މީހަކު ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމުގައި ޢަމަލުކުރަންޖެހޭ އާންމު އިޖުރާއާތުތަކާ އެއްގޮތަށް ކަމާއި، ނަމަވެސް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ އޮފީހުގެ ފަރާތުން މުޙައްމަދު ޖުބައިރު އިބްރާހިމް ބަންދުގައި ބެހެއްޓުމަށް ބޭނުންވާ ސަބަބުތަކުގެ ތެރޭގައި މި މައްސަލާގައި ތުހުމަތުކުރެވިފައިވާ ކުށަކީ ޤާނޫނު ނަންބަރު 2009/12 ގައި ކަނޑައެޅިފައިވާ ކުށަކަށްވާތީއާއި، އެކުށުގެ ތުހުމަތުގައިވާ މީހާ ހުންނަންޖެހޭނީ ތަޙްޤީޤު މަރުޙަލާއި ޝަރީޢަތުގެ މަރުޙަލާ ނިމެންދެން ބަންދުގައިކަމަށް ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްއިން ޤަބޫލުކުރެވޭކަން ހިމެނިފައިވާތީއާއި، އެ ޤާނޫނުގައި ބުނެފައިވާ ޚާއްސަ އިޖުރާއާތާއި ޕްރޮސިކިއުޓަރ ޖެނެރަލްގެ ފަރާތުންވެސް ހުށަހަޅާފައިވާކަން އެނގޭތީއެވެ.

ވީމާ، އިސްވެ ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން، މި މައްސަލަ ބެލި ދިވެހިރާއްޖޭގެ ހައިކޯޓުގެ ފަނޑިޔާރުންނަށް އިއްތިފާޤުން ފެނުނީ، ދ. ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރުގެ ދަށުން މުޙައްމަދު ޖުބައިރު ބަންދުން ދޫކޮށްލުމަށް އަމުރު ކުރައްވާފައިވާ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލަކާ ޚިލާފަށްކަމަށް ބަލާނެ ހަމައެއް ނެތްކަމަށެވެ.

- <u>ޙުކުމް</u>

ދެންފަހު، އިސްވެ ފާހަގަކުރެވުނު ނުކުތާތަކުގައި ބަޔާންކުރެވިދިޔަ ކަންކަން އެގޮތަށް ހުރުމުން ދ. ކުޑަހުވަދޫ މެޖިސްޓްރޭޓް ކޯޓުގެ ނަންބަރު M8C-CA/30/2017 ކޯޓު އަމުރަކީ ޝަރުޢީ ނުވަތަ ޤާނޫނީ އުސޫލަކާ ޚިލާފަށް ނެރުއްވާފައިވާ އަމުރެއްކަމުގައި ބަލާނެ ހަމައެއް ނެތުމުން މިމައްސަލަ މިކޯޓުގައި ބެލި ފަނޑިޔާރުންގެ އިއްތިފާޤުން ކަނޑައަޅައި ޙުކުމްކޮށްފީމެވެ.